

МІНІСТЕРСТВО ПАЛИВА ТА ЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

09 лютого 2004 року № 75

Про затвердження Положення про спеціальну підготовку і навчання з питань технічної експлуатації об'єктів електроенергетики

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
5 квітня 2004 р. за № 418/9017

Із змінами і доповненнями, внесеними
наказом Міністерства палива та енергетики України
від 8 квітня 2009 року № 197

Відповідно до статті 21 Закону України «Про електроенергетику», з метою комплектування підприємств електроенергетики висококваліфікованими кадрами і створення системи безперервного навчання працівників, які забезпечують виробничі процеси в електроенергетиці,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Положення про спеціальну підготовку і навчання з питань технічної експлуатації об'єктів електроенергетики (далі — Положення), що додається.
2. Суб'єктам електроенергетики (енергетичним компаніям, підприємствам, організаціям) незалежно від форм власності забезпечити дотримання вимог цього Положення.
3. Директору Департаменту електроенергетики Улітічу Ю. І. подати цей наказ на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України в установленому порядку.
4. Установити, що Положення набирає чинності через тридцять днів після його державної реєстрації.
5. Наказ Міністерства палива та енергетики України від 17 квітня 2000 р. № 30 «Про спеціальну підготовку і перевірку знань», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 26 вересня 2000 року за № 658/4879, визнати таким, що втратив чинність.
6. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Чеха С. М.

Міністр

С. Єрмілов

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Міністерства палива та енергетики
України
від 9 лютого 2004 р. № 75

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
5 квітня 2004 р. за № 418/9017

ПОЛОЖЕННЯ

про спеціальну підготовку і навчання з питань технічної експлуатації об'єктів електроенергетики

1. Загальні положення

1.1. Це Положення розроблене відповідно до вимог Закону України «Про електроенергетику» щодо комплектування робочих місць висококваліфікованими кадрами і підвищення їх кваліфікації для роботи в нормальних та екстремальних умовах з додержанням єдиних норм, правил і стандартів, з метою збереження цілісності та надійної роботи об'єднаної енергетичної системи України.

1.2. Вимоги цього Положення обов'язкові для виконання працівниками всіх суб'єктів електроенергетики (крім атомних електростанцій), а також підприємств та організацій, що виконують ремонтні, монтажні, будівельні, налагоджувальні, науково-дослідні, проектні або інші роботи на об'єктах електроенергетики (далі — підприємства) незалежно від їх відомчої належності та форм власності.

1.3. Положення встановлює порядок проведення спеціальної підготовки, навчання і перевірки знань з питань технічної експлуатації об'єктів електроенергетики, які є обов'язковими для виконання всіма суб'єктами електроенергетики.

До нормативних документів, які визначають порядок технічної експлуатації об'єктів електроенергетики, належать нормативний документ «Технічна експлуатація електричних станцій і мереж. Правила», затверджений наказом Міністерства палива та енергетики України від 13 червня 2003 року № 296, а також нормативно-правові та нормативні акти з питань користування електричною і тепловою енергією, улаштування, будови, експлуатації, ремонту і диспетчерського управління.

1.4. Положення поширюється на керівників суб'єктів електроенергетики та працівників, які забезпечують виробничі процеси в електроенергетиці, що зазначені в додатку 1 до цього Положення (далі — працівники електроенергетики).

На кожному підприємстві згідно з додатком 1 до цього Положення розробляється і затверджується перелік спеціальностей і посад працівників, які забезпечують виробничі процеси в електроенергетиці.

1.5. На підприємствах відповідно до цього Положення з урахуванням місцевих умов та складу енергетичного обладнання розробляються і затверджуються наказами керівників відповідні положення про спеціальну підготовку і навчання з питань технічної експлуатації, які можуть поєднуватись з положенням про навчання з питань охорони праці.

1.6. Забороняється допуск до роботи працівників електроенергетики, які не пройшли спеціальної підготовки, навчання і перевірки знань, передбачених цим Положенням.

1.7. Працівники електроенергетики проходять такі форми навчання з питань технічної експлуатації:

спеціальна підготовка;
періодичне навчання в спеціалізованих навчальних закладах;
щорічне навчання на підприємстві електроенергетики;
стажування;
дублювання;
протиаварійні тренування;
інструктажі.

1.8. Працівники електроенергетики, функціональні обов'язки яких пов'язані з технічною експлуатацією об'єктів електроенергетики, повинні мати спеціальну освіту енергетичного профілю (повну вищу, базову вищу, професійно-технічну).

Первинна професійна підготовка робітників, які раніше не мали робітничої професії, може проводитись на підприємствах відповідно до Положення про професійне навчання кадрів на виробництві, затвердженого спільним наказом Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства освіти і науки України від 26 березня 2001 року № 127/151 і зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 6 квітня 2001 року за № 315/5506.

Працівники електроенергетики до початку самостійного виконання роботи повинні проходити спеціальну підготовку.

1.9. Усі форми навчання з питань технічної експлуатації, у тому числі і спеціальна підготовка, повинні поєднуватися з навчанням з питань охорони праці, яке необхідно проводити з урахуванням і дотриманням вимог законодавства та інших нормативно-правових актів про навчання працівників електроенергетики. Навчання проводяться за програмами, обсяг яких з питань технічної експлуатації має становити не менше половини обсягу всього навчального процесу.

Програми спеціальної підготовки і періодичного навчання повинні передбачати теоретичне і практичне навчання працівників електроенергетики.

1.10. Навчання працівників електроенергетики має безперервний характер і проводиться протягом їх трудової діяльності з метою розширення та поглиблення їх знань, умінь і навичок відповідно до вимог сучасного виробництва в електроенергетиці.

1.11. Спеціалізовані навчальні заклади (далі — СНЗ), які проводять навчання працівників електроенергетики, повинні мати необхідну матеріально-технічну базу для проведення теоретичного навчання, тренажної підготовки, а також мати ліцензії Міністерства освіти і науки України.

1.12. Працівники електроенергетики зобов'язані постійно підтримувати належний рівень своєї кваліфікації. Керівники підприємств мають створювати умови для досягнення працівниками електроенергетики найкращих результатів у роботі і навчанні.

1.13. На кожному підприємстві складаються та затверджуються керівництвом щорічні та перспективні плани-графіки проведення навчання у СНЗ і на підприємстві, а також плани-графіки перевірки знань. Заявки на навчання на наступний рік надсилаються до 1 жовтня поточного року відповідним СНЗ для планування цієї роботи та оформлення договорів про її проведення.

1.14. Навчання працівників електроенергетики проводиться з використанням сучасних технічних засобів: автоекзаменаторів, аудіовізуальних засобів, комп'ютерних навчально-тренувальних систем, тренажерів на навчальних полігонах, у центрах тощо. Час, який витрачається на проведення навчання і перевірки знань, зараховується як робочий час.

1.15. Перевірка знань працівників електроенергетики з питань технічної експлуатації проводиться за тими нормативно-правовими актами та нормативно-технічними документами, додержання яких належить до їх службових обов'язків. Перевірку знань проводять комісії, які призначаються наказом керівника підприємства.

До перевірки знань не допускаються працівники, які не пройшли навчання в СНЗ у терміни, установлені цим Положенням, і для яких обов'язковим є таке навчання.

1.16. Формою перевірки знань є іспит, який проводиться за екзаменаційними білетами у вигляді усного опитування або шляхом тестування з наступним усним опитуванням. Перелік питань до білетів затверджується керівником підприємства. Результати перевірки знань працівників електроенергетики з питань технічної експлуатації оформляються протоколами засідання комісії з перевірки знань з питань технічної експлуатації (далі — комісія з перевірки знань), а також у посвідченні про перевірку знань з питань охорони праці та технічної експлуатації (далі — посвідчення), форми яких наведені у додатках 2, 3 до цього Положення.

1.17. Забороняється допуск до роботи працівників електроенергетики без посвідчень, а також у разі порушення термінів перевірки знань.

1.18. У разі незадовільних результатів перевірки знань з питань технічної експлуатації працівник електроенергетики протягом одного місяця повинен пройти додаткове самостійне навчання та повторну перевірку знань. До повторної перевірки знань працівник електроенергетики повинен бути відсторонений від виконання своїх функціональних обов'язків, а посвідчення працівника електроенергетики залишається у комісії з перевірки знань.

У разі, якщо працівник не пройшов перевірку знань під час повторної перевірки, питання щодо його подальшої роботи вирішується власником або уповноваженим ним органом відповідно до чинного законодавства.

1.19. Для проведення навчання на виробництві підприємства повинні мати технічні кабінети та технічні бібліотеки.

Кожна електроенергетична система державного підприємства Національна енергетична компанія «Укренерго» (далі — електроенергетична система ДП НЕК «Укренерго»), електростанція потужністю 500 МВт і більше повинна мати тренажерний центр (пункт). Структурні підрозділи розподільних електромереж енергопостачальних компаній, об'єднань повинні мати навчально-тренувальні полігони.

Оперативні працівники (диспетчери, начальники змін, машиністи енергоблоків) повинні один раз на 3 роки проходити навчання в тренажерних центрах (пунктах) згідно із затвердженими графіками.

1.20. Організацію навчання та перевірки знань з питань технічної експлуатації здійснюють служби підготовки (управління) персоналу або інші працівники, яким керівником підприємства згідно з наказом (розпорядженням) доручена організація цієї роботи.

1.21. Відповідальність за організацію і здійснення спеціальної підготовки, навчання та перевірки знань працівників електроенергетики покладається на заступника керівника підприємства з технічних питань, а в їх структурних підрозділах — на керівників цих підрозділів або їх заступників.

1.22. Контроль за дотриманням вимог цього Положення здійснюють Державна інспекція з експлуатації електричних станцій і мереж і Державна інспекція з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії (далі — Держенергонагляд).

2. Визначення термінів

У цьому Положенні наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

мережа (електрична чи тепла) — сукупність енергетичних і трубопровідних установок для передачі та розподілу електричної енергії, гарячої води та пари;

об'єднана енергетична система України — сукупність електростанцій, електричних і теплових мереж, інших об'єктів електроенергетики, які об'єднані спільним режимом виробництва, передачі та розподілу електричної і теплової енергії при централізованому управлінні цим режимом;

об'єкт електроенергетики — електрична станція (крім ядерної частини атомної електричної станції), електрична підстанція, електрична мережа, підключені до об'єднаної енергетичної системи України, а також котельня, підключена до магістральної теплової мережі, магістральна тепла мережа;

працівники виробничі — працівники, робота яких безпосередньо пов'язана з виробничими процесами (експлуатація, ремонт, монтаж, налагоджування обладнання, транспортних засобів, споруд, будівель тощо) та з їх забезпеченням;

працівники оперативні (чергові) — працівники, які перебувають на чергуванні в зміні і допущені до оперативного управління та (або) оперативних перемикачів;

працівники оперативно-виробничі — працівники, спеціально навчені і підготовлені для оперативного обслуговування в затвердженому обсязі закріпленого за ними обладнання;

спеціальна підготовка — додаткове навчання працівників електроенергетики, які мають спеціальну освіту (повну вищу, базову вищу, професійно-технічну) для їх підготовки до виконання своїх функціональних обов'язків. Спеціальна підготовка проводиться до початку самостійної роботи і в разі перерви в роботі понад один рік.

3. Спеціальна підготовка працівників електроенергетики

3.1. Спеціальну підготовку проходять працівники, які забезпечують виробничі процеси в електроенергетиці. Перелік таких працівників визначається на кожному підприємстві згідно з вимогами пункту 1.4 цього Положення.

3.2. Спеціальна підготовка працівників електроенергетики проводиться:

- до початку самостійного виконання своїх функціональних обов'язків;
- у разі переведення працівника на іншу роботу або призначення його на іншу посаду, що потребує додаткових знань з питань технічної експлуатації або додаткових практичних навичок;
- у разі перерви в роботі на займаній посаді (професії) понад один рік.

Працівники електроенергетики, які мають повну вищу, базову вищу або професійно-технічну освіту, а також працівники, які переводяться на інше робоче місце або мали перерву в роботі, у тому числі більше одного року, можуть проходити спеціальну підготовку безпосередньо на об'єктах електроенергетики без додаткового навчання в СНЗ.

3.3. Спеціальна підготовка працівників електроенергетики здійснюється за індивідуальними програмами з урахуванням освіти, кваліфікації працівника і його попереднього досвіду роботи на об'єктах електроенергетики.

Оперативний і оперативно-виробничий персонал під час спеціальної підготовки повинен проходити послідовне теоретичне та практичне навчання на посадах і робочих місцях, які належать до сфери його оперативного управління.

Програма спеціальної підготовки керівників, професіоналів, фахівців та оперативних працівників робочих професій затверджується головним інженером підприємства (заступником керівника з технічних питань).

Для решти працівників електроенергетики програми спеціальної підготовки затверджуються керівником структурного підрозділу підприємства.

3.4. Програми спеціальної підготовки працівників електроенергетики повинні передбачати такі розділи:

- навчання в СНЗ (за винятком зазначеного в пункті 3.2 цього Положення);
- теоретичне і практичне навчання на об'єктах електроенергетики;
- стажування;
- перевірка знань з питань технічної експлуатації;
- дублювання та протиаварійні тренування (для оперативних та оперативно-виробничих працівників).

3.5. Програма спеціальної підготовки працівників електроенергетики повинна передбачати обсяги навчання в СНЗ і на об'єктах електроенергетики в годинах. Програма має також передбачати місце проведення кожного етапу підготовки і визначати осіб, відповідальних за її виконання.

Навчання в СНЗ проводиться за програмами цих закладів. У розділі програми спеціальної підготовки «Навчання в СНЗ» достатньо зазначити тільки назву СНЗ і тривалість навчання.

Працівникам електроенергетики, які під час спеціальної підготовки пройшли успішне навчання та тестування в СНЗ, видається свідоцтво, форму якого наведено в додатку 4 до цього Положення.

3.6. Тривалість спеціальної підготовки повинна бути не менше:

для диспетчерів, начальників змін і машиністів енергоблоків, блочних щитів, котлів, турбін	- 300 год.;
для інших оперативних працівників	- 200 год.;
для оперативно-виробничих працівників	- 150 год.;
для решти працівників	- 100 год.

3.7. Після навчання в СНЗ і одержання свідоцтва, а також завершення навчання на об'єктах електроенергетики в обсягах затвердженої програми спеціальної підготовки працівник електроенергетики допускається до перевірки знань в комісії за місцем роботи.

У разі, якщо під час спеціальної підготовки немає можливості провести навчання в СНЗ з причин, що не залежать від підприємства, то в таких випадках працівник електроенергетики допускається до перевірки знань з наступним його навчанням у СНЗ протягом одного року.

3.8. Після закінчення спеціальної підготовки допуск до самостійної роботи керівників, професіоналів, фахівців, оперативних та оперативно-виробничих працівників робочих професій здійснюється за розпорядженням головного інженера (заступника керівника з технічних питань) підприємства, для решти працівників електроенергетики — за розпорядженням керівника структурного підрозділу підприємства.

4. Інструктажі з питань технічної експлуатації

4.1. Інструктажі з питань технічної експлуатації повинні проходити працівники об'єктів електроенергетики, включаючи їх керівників.

4.2. Види інструктажів, порядок і періодичність їх проведення визначаються нормативним документом «Технічна експлуатація електричних станцій і мереж. Правила».

4.3. Інструктаж з питань технічної експлуатації проводить безпосередній керівник працівника електроенергетики, з яким проводиться інструктаж (начальник цеху, зміни цеху, району, філії, дільниці, інженер, майстер тощо).

4.4. Інструктажі з питань технічної експлуатації завершуються перевіркою знань у вигляді усного опитування кожного працівника електроенергетики за тематикою інструктажу. Перевірку знань здійснює особа, яка проводила інструктаж. У разі незадовільних результатів опитування з працівником електроенергетики протягом 10 днів знову проводяться інструктаж і повторне його усне опитування. У разі незадовільних результатів повторного опитування працівнику електроенергетики призначається позачергова перевірка знань.

4.5. Працівники електроенергетики, які працюють за сумісництвом, проходять інструктажі як з основних спеціальностей, так і з спеціальностей за сумісництвом.

4.6. Проведення інструктажів з питань технічної експлуатації можна проводити разом з інструктажами з охорони праці і фіксувати у відповідних журналах.

4.7. Перелік спеціальностей і посад працівників електроенергетики, які звільняються від інструктажів з питань технічної експлуатації, затверджується головним інженером (заступником керівника з технічних питань) підприємства. До цього переліку можуть включатися посади працівників, які не забезпечують основні виробничі процеси в електроенергетиці.

5. Стажування працівників електроенергетики

5.1. Стажування проходять усі працівники електроенергетики, за винятком працівників, зазначених у пункті 5.5 цього Положення.

5.2. Стажування проводиться під час спеціальної підготовки з метою набуття знань щодо застосування на робочому місці вимог правил безпечної експлуатації технологічного устаткування, технологічних і посадових інструкцій, інструкцій з експлуатації енергетичного обладнання, освоєння в конкретних умовах особливостей устаткування, виробничих процесів і методів економічного і безаварійного керування ними, а також оволодіння навичками орієнтування в нормальних і аварійних виробничих ситуаціях.

5.3. Допуск до стажування оформлюється наказом або розпорядженням керівника підприємства (структурного підрозділу), у якому визначається тривалість стажування та вказується прізвище відповідального працівника.

5.4. Тривалість стажування залежить від характеру роботи, стажу, кваліфікації працівника електроенергетики і визначається керівником підприємства (структурного підрозділу).

5.5. Керівнику підприємства надається право своїм наказом (розпорядженням) звільняти від стажування працівника електроенергетики, який має стаж роботи за відповідною спеціальністю не менше 3 років, або переводити з одного робочого місця на інше, де характер його роботи та тип обладнання, на якому він працюватиме, не змінюються.

5.6. Стажування проводиться за тематикою, яка включається до програми спеціальної підготовки для конкретної професії, посади, робочого місця.

5.7. Запис про закінчення стажування здійснюється керівником відповідного структурного підрозділу підприємства в журналі реєстрації інструктажів або в програмі спеціальної підготовки.

5.8. Якщо тривалість стажування виявилась недостатньою для набуття необхідних знань, то воно може бути продовжено згідно з новим наказом (розпорядженням) на строк, що не може перевищувати половини основного терміну стажування.

5.9. Після закінчення стажування і перевірки знань працівники електроенергетики допускаються до самостійної роботи, а оперативні та оперативно-виробничі працівники — до дублювання.

6. Дублювання

6.1. Дублювання — це самостійне виконання оперативним, оперативно-виробничим працівником (дублером) професійних обов'язків на робочому місці під наглядом досвідченого працівника.

6.2. Оперативні працівники перед допуском до самостійної роботи (після навчання та перевірки знань) повинні пройти дублювання на своєму робочому місці. Необхідність дублювання на інших робочих місцях визначається з урахуванням вимог до професії.

6.3. Тривалість дублювання на робочому місці встановлюється рішенням комісії з перевірки знань і залежить від кваліфікації працівника електроенергетики та складності обладнання, яке він обслуговуватиме, але не менше 6 змін.

Забороняється проведення дублювання на робочих місцях з безпосереднім виконанням робіт з підвищеною небезпекою, якщо працівник електроенергетики не пройшов відповідного медичного огляду і навчання для виконання таких робіт.

6.4. Допуск до дублювання здійснюється після перевірки знань і оформлюється розпорядженням керівника підприємства (структурного підрозділу), у якому зазначаються дата початку і закінчення дублювання і прізвище працівника електроенергетики, відповідального за дублювання.

6.5. Розпорядження про допуск до дублювання доводиться до відома дублерові і працівникові, відповідальному за дублювання, під особистий розпис. Дане розпорядження також доводиться до відома оперативних працівників вищого та нижчого рівнів, а також суміжних підрозділів, що мають оперативні взаємовідносини.

6.6. Під час дублювання за всі дії дублера відповідають однаковою мірою як основний працівник на робочому місці, так і сам дублер. У період дублювання працівник повинен пройти 1–2 протиаварійні тренування.

6.7. Якщо під час дублювання працівник електроенергетики не оволодів виробничими навичками в достатній мірі або одержав незадовільну оцінку в протиаварійному тренуванні, то тривалість дублювання може бути продовжено, але не більше основного терміну. Продовження дублювання оформлюється додатковим розпорядженням керівника підприємства (структурного підрозділу).

Якщо під час додаткового дублювання працівник електроенергетики не оволодів необхідними виробничими навичками, то до самостійної роботи на цій посаді він не допускається.

6.8. У разі перерви в роботі оперативних і оперативно-виробничих працівників більше 6 місяців, вони проходять перевірку знань і дублювання на робочому місці, тривалість якого визначається комісією з перевірки знань. За менших термінів перерви в роботі цих працівників необхідність і тривалість дублювання встановлюється керівником структурного підрозділу. У разі перерви в роботі менше 15 календарних днів дублювання проводити необов'язково.

7. Протиаварійні тренування

7.1. Протиаварійні тренування проводяться з метою перевірки підготовленості працівника електроенергетики до виконання своїх функціональних обов'язків в аварійних ситуаціях. При цьому перевіряється уміння працівника електроенергетики правильно орієнтуватись в аварійних ситуаціях, своєчасно приймати необхідні рішення та виконувати оперативну роботу.

7.2. Протиаварійні тренування проводяться з працівниками електроенергетики, які належать до категорій оперативного та оперативно-виробничого персоналу.

7.3. Допускається суміщення проведення протиаварійних і протипожежних тренувань.

7.4. Працівники електроенергетики, які за результатами проведення протиаварійних тренувань одержали незадовільні оцінки, протягом місяця проходять додаткове навчання і повторні протиаварійні тренування. У разі незадовільних результатів повторного протиаварійного тренування працівник електроенергетики відсторонюється від виконання оперативної роботи.

7.5. Порядок проведення протиаварійних тренувань та оцінка їх результатів регулюються галузевим нормативно-правовим актом.

8. Періодичне навчання працівників електроенергетики в спеціалізованих навчальних закладах

8.1. Періодичне навчання в СНЗ проходять працівники, які забезпечують виробничі процеси в електроенергетиці, перелік посад і спеціальностей яких визначено в додатку 1 до цього Положення.

8.2. Члени всіх екзаменаційних комісій та посадові особи оперативного та оперативно-виробничого персоналу проходять періодичне навчання в СНЗ раз на 3 роки.

Працівники робочих професій оперативного та оперативно-виробничого персоналу проходять періодичне навчання в СНЗ раз на 5 років.

Необхідність і періодичність навчання в СНЗ інших категорій працівників електроенергетики визначається керівництвом підприємства.

8.3. Програми проведення навчання в СНЗ складаються з урахуванням тематики з питань технічної експлуатації, а також тематики з питань безпеки виробництва. Програми навчання затверджує керівництво підприємства, якому підпорядкований СНЗ або орган вищого рівня.

8.4. Методологічне забезпечення і контроль за діяльністю СНЗ здійснює підприємство, якому підпорядкований СНЗ.

8.5. Навчання в СНЗ проводяться в групах, які складаються з працівників електроенергетики однієї або суміжних професій. Кількість працівників електроенергетики, що навчаються в одній групі, повинна становити від 5 до 30 осіб. Тривалість навчання в СНЗ повинна бути не менше 40 годин.

8.6. Періодичне навчання в СНЗ може вважатись також формою довгострокового підвищення кваліфікації керівників та фахівців за умови, що СНЗ має відповідну ліцензію і тривалість такого навчання становить не менше 72 годин.

8.7. Навчання завершується перевіркою знань (тестуванням) в комісії СНЗ. Підприємства можуть направляти представників для участі в перевірці знань своїх працівників, які проходять навчання в СНЗ. Білети для перевірки знань (тестування) затверджуються керівництвом підприємства, до якого належить СНЗ, або органом вищого рівня, який проводить перевірку знань працівників електроенергетики.

Задовільні результати навчання і перевірки знань (тестування) фіксуються на окремій сторінці в посвідченні працівника електроенергетики.

Результати комп'ютерного тестування видаються на руки працівникові електроенергетики, який проходив навчання в СНЗ, і передаються на зберігання до служб підготовки (управління) персоналу або іншим працівникам, яким доручена ця робота.

9. Навчання працівників електроенергетики на підприємстві

9.1. Навчання на підприємстві щороку проходять працівники електроенергетики, зайняті на роботах з підвищеною небезпекою або там, де є потреба у професійному доборі.

Необхідність навчання на підприємстві інших категорій працівників електроенергетики визначає керівник підприємства.

9.2. Щорічне навчання працівників електроенергетики проводиться на об'єктах електроенергетики або в СНЗ за окремими програмами.

9.3. На підприємствах складаються і затверджуються списки працівників електроенергетики, які повинні проходити щорічне навчання.

Ці списки складаються на підставі переліку робіт з підвищеною небезпекою і переліку робіт, де є потреба в професійному доборі. Списки затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань охорони праці.

9.4. Щорічне навчання працівників електроенергетики на підприємстві проводиться у вигляді теоретичного і практичного навчання, протиаварійних тренувань, тренажерної підготовки, інструктажів.

9.5. Щорічне навчання на підприємстві проводиться в технічних кабінетах, кабінетах охорони праці, на полігонах, тренажерах, а також на робочих місцях з метою підтримання належного рівня кваліфікації працівників електроенергетики. Тривалість щорічного навчання повинна бути не меншою 30 годин.

9.6. Програми щорічного навчання повинні охоплювати коло питань з технічної експлуатації і безпеки виробництва, поєднуючи при цьому теоретичні і практичні форми навчання. Ці програми затверджуються керівництвом підприємства.

9.7. Щорічне навчання проводиться з групою працівників електроенергетики однієї, а також суміжних спеціальностей. Облік занять ведеться у журналах довільної форми.

9.8. До проведення навчання на підприємстві повинні залучатись висококваліфіковані спеціалісти підприємства, а також можуть залучатись спеціалісти інших організацій за договорами.

9.9. Тренажерна підготовка і психофізіологічний контроль проводиться відповідно до вимог галузевих нормативно-правових актів з цих питань.

10. Перевірка знань працівників електроенергетики з питань технічної експлуатації

10.1. Види перевірок знань працівників електроенергетики, порядок і періодичність їх проведення визначаються нормативно-технічним документом «Технічна експлуатація електричних станцій і мереж. Правила».

10.2. Перевірка знань працівників електроенергетики проводиться індивідуально в обсязі кваліфікаційних вимог до посади чи спеціальності.

Перелік спеціальностей і посад працівників та екзаменаційних комісій, у яких вони проходять перевірку знань, наведено в додатку 5 до цього Положення.

10.3. Перевірка знань працівників електроенергетики з питань технічної експлуатації може проводитись разом з перевіркою знань з питань охорони праці. У разі створення єдиної комісії для перевірки знань з питань технічної експлуатації та охорони праці склад цієї комісії повинен відповідати вимогам цього Положення та Типового положення про навчання з питань охорони праці, затвердженого наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26 січня 2005 року № 15, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15 лютого 2005 року за № 231/10511.

При цьому результати перевірки знань працівника електроенергетики з кожної дисципліни оформлюються в єдиному протоколі та посвідченні окремими записами (додатки 2, 3).

10.4. Перевірку знань з правил технічної експлуатації електроустановок споживачів та правил технічної експлуатації тепловикористувальних установок і теплових мереж проходять:

- працівники підприємств і організацій (ремонтних, будівельних, монтажних, проектних та інших), що експлуатують енергоустановки, для яких електрична (теплова) енергія використовується на підставі договору;

- працівники енергопостачальних організацій, які оформлюють акти допуску на підключення енергоустановок споживачів до електричної (теплової) мережі, а також виконують інші роботи, пов'язані з експлуатацією енергоустановок споживачів.

10.5. Первинна перевірка знань проводиться для оперативних та оперативно-виробничих працівників перед допуском до дублювання. Первинна перевірка знань решти працівників електроенергетики проводиться після стажування або в разі переведення на іншу роботу (посаду).

Первинну перевірку знань керівників об'єктів електроенергетики та їх заступників з виробничих питань необхідно проводити за участю представників Державної інспекції з експлуатації електричних станцій і мереж та/або Держенергонагляду.

Про дату перевірки знань регіональна група Державної інспекції з експлуатації електричних станцій і мереж та/або територіальний підрозділ Держенергонагляду повідомляють підприємство не пізніше ніж за 5 днів повинна бути повідомлена підприємством не пізніше ніж за 20 днів до її початку. Про свою участь у роботі комісії регіональна група Державної інспекції з експлуатації електричних станцій і мереж та/або територіальний підрозділ Держенергонагляду повідомляють підприємство не пізніше ніж за 5 днів.

10.6. У центральному органі виконавчої влади з питань паливно-енергетичного комплексу, на підприємствах і його підрозділах створюються постійно діючі комісії з перевірки знань. Головами цих комісій призначаються керівники або їх заступники з виробничих питань.

Склад цих комісій затверджується наказом керівника підприємства.

Усі члени комісії з перевірки знань в установленому порядку повинні пройти навчання і перевірку знань, за винятком членів комісії центрального органу виконавчої влади, які не проходять перевірку знань з питань технічної експлуатації.

10.7. До складу комісії з перевірки знань центрального органу виконавчої влади залучаються представники Державної інспекції з експлуатації електричних станцій і мереж та Держенергонагляду (за згодою). Представники зазначених державних інспекцій мають також право брати участь у перевірці знань працівників у комісіях з перевірки знань підприємств.

Керівники підприємств у термін до 10 грудня надають до регіональної групи Державної інспекції з експлуатації електричних станцій та територіального регіонального підрозділу Держенергонагляду графік перевірки знань працівників електроенергетики на наступний рік відповідно до Переліку суб'єктів і об'єктів електроенергетики, державний нагляд (контроль) за якими здійснює Державна інспекція з експлуатації електричних станцій і мереж (додаток 6).

Під час перевірки знань оперативних і оперативно-виробничих працівників до складу комісій з перевірки знань залучаються представники відповідних служб вищого оперативного рівня.

Для перевірки знань диспетчерів енергопостачальних компаній, начальників змін електростанцій потужністю 500 МВт і більше до складу комісії з перевірки знань залучається представник оперативної служби відповідної електроенергетичної системи ДП НЕК «Укренерго».

До складу комісії з перевірки знань повинно входити не менше 3 осіб.

10.8. Працівники електроенергетики перевірку знань проходять:

10.8.1. Керівники, заступники керівників та члени екзаменаційних комісій підприємств, які зазначені у додатку 5 до цього Положення, — у комісії з перевірки знань центрального органу виконавчої влади.

10.8.2. Голови і члени екзаменаційних комісій — у комісіях вищих інстанцій.

10.8.3. Інші працівники електроенергетики — у комісіях підприємств або в комісіях структурних підрозділів підприємства.

Директор Департаменту
електроенергетики

Ю. І. Улітіч

УЗГОДЖЕНО:

Голова Державного комітету
України з нагляду за охороною праці

С. О. Сторчак

ПОГОДЖЕНО:

Т. в. о. Міністра
освіти і науки України

А. М. Гуржій

Додаток 1
до пункту 1.4 Положення про спеціальну
підготовку і навчання з питань технічної
експлуатації об'єктів електроенергетики

ПЕРЕЛІК спеціальностей і посад працівників, які забезпечують виробничі процеси в електроенергетиці

1. Керівники, заступники керівників енергетичних компаній, підприємств, організацій.
2. Керівники і спеціалісти виробничих служб енергетичних компаній, підприємств, організацій.
3. Керівники, заступники керівників електростанцій, котельень, електричних і теплових мереж.
4. Керівники, спеціалісти:
 - 4.1. Виробничих підрозділів електростанцій, котельень, електричних і теплових мереж.
 - 4.2. Структурних підрозділів Держенергонагляду та підрозділів енергозбуту енергопостачальних компаній.
 - 4.3. Ремонтних, монтажних, налагоджувальних та інших організацій, які обслуговують об'єкти електроенергетики.
 - 4.4. Диспетчерських служб.
 - 4.5. Служб релейного захисту і автоматики.
 - 4.6. Електротехнічних служб, служб підстанцій, ліній електропередавання.
 - 4.7. З обслуговування засобів диспетчерського і технологічного керування.
 - 4.8. Лабораторій з випробувань, контролю та аналізу.
5. Керівники та інструктори навчально-курсівих комбінатів і навчально-тренувальних центрів.
6. Диспетчери і чергові інженери всіх рівнів.
7. Начальники змін електростанцій та їх цехів (дільниць).
8. Майстри виробництва об'єктів електроенергетики та інші посадові особи, які організують або виконують роботи на діючому обладнанні об'єктів електроенергетики.
9. Старші машиністи, машиністи, машиністи-обхідники та оператори електростанцій, котельень і теплових мереж.
10. Електромонтери та електрослюсарі з оперативного, експлуатаційного та ремонтного обслуговування об'єктів електроенергетики.
11. Слюсарі з експлуатації, обслуговування і ремонту енергетичного устаткування електростанцій, котельень і теплових мереж.
12. Акумуляторники.
13. Котлоочисники.
14. Обмурувальники, ізолювальники.

15. Працівники, робота яких пов'язана з джерелами іонізуючого випромінювання, транспортом, вибуховими або отруйними речовинами, обслуговуванням установок, апаратів або посудин, що працюють під тиском.

16. Електрогазоварники.

17. Працівники, які виконують роботи з підвищеною пожежною небезпекою.

18. Працівники, які виконують роботу згідно з Переліком робіт з підвищеною небезпекою, затвердженим наказом Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 30 листопада 1993 року № 123 та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 23 грудня 1993 року за № 196, або діяльність яких стосується робіт, що вимагають професійного відбору.

19. Посадові особи згідно з Переліком посад посадових осіб, які зобов'язані проходити попередню і періодичну перевірку знань з охорони праці, затвердженим наказом Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 11 жовтня 1993 року № 94 та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 20 жовтня 1993 року за № 154.

Директор Департаменту
електроенергетики

Ю. І. Улітіч

Додаток 2
до пункту 1.16 Положення про спеціальну
підготовку і навчання з питань технічної
експлуатації об'єктів електроенергетики

(підприємство, установа, організація)

ПРОТОКОЛ №
засідання комісії з перевірки знань з питань технічної експлуатації

«___» _____ 200_ р.

м. _____

КОМІСІЯ У СКЛАДІ:

ГОЛОВИ _____
(прізвище, ініціали, посада)

і членів комісії _____
(прізвище, ініціали, посада)

Створена на підставі наказу від «___» _____ 200_ р. № _____
перевірила знання _____

(найменування нормативно-правових АКТІВ з технічної експлуатації,

_____ за якими проводилася перевірка знань)

№ з/п	Прізвище, ім'я та по батькові працівника	Посада, професія	Підрозділ	Знає/не знає	Примітки

Голова комісії

(підпис)

Члени комісії

(підпис)

Додаток 3
до пункту 1.16 Положення про спеціальну
підготовку і навчання з питань технічної
експлуатації об'єктів електроенергетики

Обкладинка посвідчення

ПОСВІДЧЕННЯ
про перевірку знань з питань охорони праці та технічної експлуатації

Перша сторінка посвідчення

_____ (назва підприємства)

Видано _____,

(прізвище, ім'я та по батькові)

посада (фах) _____,

місце роботи _____.

Підстава: протокол засідання комісії з перевірки знань

від «__» _____ 20__ р. № _____

М.П.

Голова комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Сторінки посвідчення

Результати перевірки знань з питань технічної експлуатації

Дата перевірки знань	Причина перевірки знань	Дата наступної перевірки	Підпис голови комісії

Відомості про навчання в спеціалізованих навчальних закладах

Назва спеціалізованого навчального закладу (СНЗ), адреса	Тривалість навчання (год.)	Дата закінчення навчання	Прізвище, ініціали і підпис керівника СНЗ

Додаток 4
до пункту 3.5 Положення про спеціальну
підготовку і навчання з питань технічної
експлуатації об'єктів електроенергетики

_____ (назва спеціалізованого навчального закладу)

Свідоцтво

Видано _____,
(прізвище, ім'я та по батькові)

посада (фах) _____,
(назва посади, спеціальності)

про те, що він (вона) з _____ 20__ р. до _____ 20__ р.

під час спеціальної підготовки пройшов(ла) навчання
в обсязі _____ год.

Рівень підготовленості _____
(прізвище, ініціали)

відповідає кваліфікаційним вимогам.

Керівник СНЗ

_____ (підпис, печатка)

_____ (прізвище, ініціали)

Додаток 5
до пункту 10.2 Положення про спеціальну
підготовку і навчання з питань технічної
експлуатації об'єктів електроенергетики

ПЕРЕЛІК
спеціальностей і посад працівників та екзаменаційних комісій, у яких
вони проходять перевірку знань

№ з/п	Назва посади, професії	Найменування комісії з перевірки знань
1	Керівники, заступники керівників, члени екзаменаційних комісій енергокомпаній (об'єднань)	Комісія центрального органу виконавчої влади з питань паливно-енергетичного комплексу
2	Керівники, заступники керівників, члени екзаменаційних комісій галузевих організацій, що обслуговують об'єкти електроенергетики (ремонт, монтаж, налагоджування, проектування тощо)	Комісія центрального органу виконавчої влади з питань паливно-енергетичного комплексу
3	Керівники, заступники керівників, члени екзаменаційних комісій об'єктів електроенергетики (ТЕС, ТЕЦ, ГЕС, ПС тощо), які підключені до об'єднаної відповідної електроенергетичної системи України, але не входять до складу енергокомпаній	Комісія центрального органу виконавчої влади або за його згоди комісія енергокомпанії чи відповідної електроенергетичної системи
4	Керівники, заступники керівників, члени екзаменаційних комісій структурних одиниць та підрозділів підприємств, їх служб, відділів, лабораторій, дільниць тощо	Комісія підприємства
5	Диспетчери, чергові інженери, начальники змін всіх рівнів, машиністи енергоблоків, майстри, які мають оперативні права	Комісія підприємства за участю оперативних працівників вищого рівня
6	Керівники, заступники керівників, члени екзаменаційних комісій СНЗ	Комісія центрального органу виконавчої влади або комісія підприємства, якому вони належать
7	Оперативні працівники робочих професій	Комісія структурного підрозділу за участю оперативних працівників вищого рівня цього підрозділу
8	Інші працівники	Комісія структурного підрозділу

Директор Департаменту
електроенергетики

Ю. І. Улітіч

Додаток 6
до Положення про спеціальну підготовку і
навчання з питань технічної експлуатації
об'єктів електроенергетики

ПЕРЕЛІК
суб'єктів і об'єктів електроенергетики, державний нагляд (контроль)
за якими здійснює державна інспекція з експлуатації електричних
станцій і мереж

№	Назва
1	2
1	ВАТ «Донбасенерго»
2	Слов'янська ТЕС
3	Старобешівська ТЕС
4	ТОВ «Східенерго»
5	Зуївська ТЕС
6	Курахівська ТЕС
7	Луганська ТЕС
8	ВАТ «Дніпроенерго»
9	Запорізька ТЕС
10	Криворізька ТЕС
11	Придніпровська ТЕС
12	ВАТ «Центренерго»
13	Вуглегірська ТЕС
14	Зміївська ТЕС
15	Трипільська ТЕС
16	ВАТ «Західенерго»
17	Бурштинська ТЕС
18	Добротвірська ТЕС
19	Ладизинська ТЕС
20	Миронівська ТЕС
21	АК «Київенерго»
22	Київська ТЕЦ-5
23	Київська ТЕЦ-6
24	Філія «Теплові мережі» (магістральні теплові мережі)
25	ВАТ «Дністровська ГАЕС»
26	ДАК «Укргідроенерго»
27	Дніпровська ГЕС
28	Дніпродзержинська ГЕС
29	Київські ГЕС та ГАЕС
30	Кременчуцька ГЕС
31	Канівська ГЕС
32	Каховська ГЕС
33	Дністровська ГЕС
34	НЕК «Укренерго»
35	Дніпровська електроенергетична система

№	Назва
1	2
36	Донбаська електроенергетична система
37	Кримська електроенергетична система
38	Західна електроенергетична система
39	Північна електроенергетична система
40	Центральна електроенергетична система
41	Південно-Західна електроенергетична система
42	Південна електроенергетична система
43	НАЕК «Енергоатом»
44	Рівненська ЛЕС
45	Хмельницька АЕС
46	Південно-Українська АЕС
47	Запорізька АЕС
48	Ташлицька ГАЕС
49	Відкриті розподільчі пристрої 110–750 кВ Чорнобильської АЕС
50	ВАТ «Харківська ТЕН-5»
51	Харківська ТЕЦ-2 «Есхар»
52	Кременчуцька ТЕЦ
53	Дарницька ТЕЦ-4 (ЗАТ «ДАРтеплоелектроцентрально»)
54	ЗАТ «Білоцерківська ТЕЦ»
55	Черкаська ТЕЦ
56	Чернігівська ТЕЦ
57	Дніпродзержинська ТЕЦ
58	Лисичанська ТЕЦ
59	Северодонецька ТЕЦ
60	Краматорська ТЕЦ
61	ТЕЦ Лисичанського НПЗ (ЗАТ «Линник»)
62	Калуська ТЕЦ
63	Сімферопольська ТЕЦ
64	Камиш-Бурунська ТЕЦ
65	Севастопольська ТЕЦ
66	Миколаївська ТЕЦ
67	Херсонська ТЕЦ
68	Одеська ТЕЦ

Державний нагляд (контроль) за електропередавальними організаціями, іншими суб'єктами і об'єктами електроенергетики, які не включені до вищенаведеного переліку, здійснює Держенергонагляд, за винятком:

магістральних та міждержавних електричних мереж;

оперативно-режимного управління обладнанням об'єктів електроенергетики, які перебувають в оперативному управлінні оперативних служб електроенергетичних систем НЕК «Укренерго», а також системних елементів протиаварійної автоматики, встановлених на об'єктах ОЕС України, державний нагляд (контроль) за якими здійснює Державна інспекція з експлуатації електричних станцій і мереж.